

Sevgili Arkadaşlar,

İstanbul Bilgi Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nün yeni çalışması olan Almanya Notları'nın üçüncü sayısını paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyorum. İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü ve Avrupa Birliği Enstitüsü öğretim üyesi olan Dr. Peter Widmann, Alman toplumunda tartışılan güncel konular hakkında bizleri bilgilendirmeye devam ediyor. Bu notlar e-mail listemize İngilizce ve Türkçe olarak gönderilecek ve ayrıca web sitemizden de (<http://eu.bilgi.edu.tr>) erişilebilir olacak. Almanya Notları'nın üçüncü sayısında Dr. Widmann, Almanya'da öne çıkan tartışma konularından biri olan ve Köln Bölge Mahkemesi tarafından sünnet konusunda verdiği karar çerçevesinde Almanya kamuoyunda ortaya çıkan farklı görüşleri ele alıyor. Türkiye'den de bir takım aktörlerin dahil olduğu bu tartışmanın ayrıntılarını Peter Widmann'ın değerlendirmeleriyle birlikte sizlerin beğenisine sunuyoruz.

Prof. Dr. Ayhan Kaya
Avrupa Birliği Enstitüsü Müdürü
İstanbul Bilgi Üniversitesi
<http://eu.bilgi.edu.tr>

Editör: Prof. Dr. Ayhan Kaya
Çeviri: Baran Hanağası, İstanbul Bilgi Üniversitesi Siyaset Bilimi Doktora Öğrencisi
Dizgi: Aslı Aydın

Bir Mahkeme Kararının Siyasal ve Sosyal Etkileri:

Almanya'da çocuk hakları, dinsel özgürlük ve sünnet tartışmaları

Dr. Peter Widmann

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü ve Avrupa Birliği Enstitüsü

Alman Akademik Değişim Programı Profesörü, DAAD

Bölge mahkemelerinin kararları o bölge dışında pek fazla dikkat çekmez. Haziran ayında Almanya'da bir mahkemenin verdiği karar ise, bu kurala istisna oluşturdu. **Köln bölge mahkemesi** (*Landgericht*), Müslüman anne ve babanın arzusu uyarınca dört yaşındaki çocuklarını sünnet eden bir doktorun, çocuğun bedensel bütünlüğünü ihlal ettiğine hükmetti. Bu karar, Almanya'da ve diğer ülkelerde ateşli bir tartışmayı da başlatmış oldu zira karar, Müslümanların ve Yahudilerin temel bir dini geleneğinin Alman anayasasına uygun olmadığı görüşüne dayanmaktaydı.

Kararda, bu davada üç temel hakkın birbiriyle çatışma halinde olduğu ileri sürülüyordu: çocuğun bedensel bütünlük hakkı, anne-babanın çocuklarını nasıl

yetiştireceklerine karar verme hakları ve dinsel özgürlük. Mahkeme, anne babanın, çocuğun sünnet olmak isteyip istemediğine kendi kendine karar verebilecek yaşa gelene dek bekleyebileceklerine, bu nedenle de bu haklar arasında en önemlisinin çocuğun bedensel bütünlük hakkı olduğuna karar verdi. Bununla birlikte doktor suçlamalardan beraat etti çünkü hâkim, doktorun yaptığı şeyin yasadışı olduğunu bilemeyeceğine karar verdi. Bu beraat, savunma avukatının temyize gidememesinin de teknik nedenini oluşturuyordu – temyiz ancak bir mahkûmiyet sonrasında mümkündür. Netice olarak geniş kapsamlı bir meseleyle ilgili dava, yeniden görülmek üzere daha yüksek bir mahkemeye sevk edilmemiş oldu.

Almanya Anayasa Mahkemesi Eski Başkanı Hans-Jürgen Papier

Mahkemenin kararı, Yahudi ve Müslüman örgütlerin yanı sıra başka birçok kişiyi de harekete geçirdi. Her ne kadar karar, diğer Alman mahkemelerini bağlamasa ve Almanya Anayasa Mahkemesi Eski Başkanı Hans-Jürgen Papier gibi ünlü uzmanlar bu kararı, başka davalarda yüksek mahkemeler tarafından bozulacak münferit bir yanlış hüküm olarak

değerlendirse de, endişelenecek bir şey var: Bu karar, hukuki bir belirsizliği gösteriyor. Hiç kimse, benzer davalarda diğer mahkemelerin nasıl karar vereceğini bilmiyor – bu da doktorlar, Türk “sünnetçiler” ve Yahudi “mohel”ler için kabul edilemez bir durum teşkil ediyor. Buna bir son vermek amacıyla Alman parlamentosunun ezici çoğunluğu, 19 Temmuz’da Angela Merkel hükümetinden sonbahara kadar bir yasa taslağı hazırlamasını ve dini amaçla uygulanan sünnetin yasal kabul edilmesini sağlamasını istemiş bulunuyor.

İçtihat bilimi, kamuoyu yaratma ve medya

Bu öykü iki şekilde okunabilir. Birinci ve bariz okuma şeklinde bu olay, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinin son yirmi otuz yılda küreselleşme, göç ve toplumsal değişimin neden olduğu çeşitlilik ile başa çıkma konusunda yaşadığı sorunların bir başka işareti olarak görülebilir. İkinci okuma ise az sayıdaki paydaşın, becerikli bir sahneye koyma yoluyla kamuoyunu etkilemeyi nasıl başardığını, kitle

“Tagespiegel”’in hukuk yazarı
Jost Müller-Neuhof

iletişim mekanizmalarının, bölgesel bir mahkeme kararını uluslararası bir medya aldatmacasına çevirmede nasıl kullanıldığını gösterebilir.

Passau Üniversitesi Profesörü Holm Putzke

Öykü altı haftalık bir gecikme ile başladı. Köln mahkemesi 7 Mayıs'ta davayı karara bağladı ama kamuoyundaki tartışma ancak 25 Haziran'dan sonra başladı. O tarihte Financial Times'ın Alman baskısı, daha sonra kamuoyundaki tartışmanın çıkış noktası olacak olan karar ile ilgili özel bir yazı yayınladı. Berlin'de çıkan günlük bir gazete olan "Tagespiegel"'in hukuk yazarı Jost Müller-Neuhof, bu tepkinin neden geç verildiğini bulmaya çalıştı. Müller-Neuhof'a göre basına haber veren mahkeme değil, Passau Üniversitesi'nde profesör olan Holm Putzke idi. 2008

yılında Putzke, birkaç akademik makale ile sünnet ve bedensel bütünlük konusunda hukuki bir tartışma başlatmıştı. Bu tartışma sadece hukuk uzmanları arasında sınırlı kalmış ve 2012 Mayıs'ına kadar da, sadece masrafların ödenmesi, tazminat veya tıbbi uygulama hatasını ele alan, sünnetle ilgili birkaç dava üzerinde hiçbir etkisi olmamıştı.

Financial Times'ın özel yazısı, Holm Putzke'nin daha sonra gazeteci olan üniversiteden eski bir arkadaşı tarafından yazılmıştı. Gazetenin alıntı yaptığı tek hukukçu Putzke'nin kendisiydi ki, o da kararla ilgili kendi yorumunu koyabilecek durumdaydı. Putzke mahkemenin en sonunda "yasal kesinlik" yarattığını ileri sürüyordu, bu da sünnetin artık Almanya'da yasadışı olduğu anlamına geliyordu. Bu ise bölge mahkemesinin kararıyla ilgili şaşırtıcı bir yorumdu.

Putzke yazmış olduğu makalelerinde, tıbbi açıdan gerekli olmadığı takdirde sünnetin çocuğun yararına olmadığını ileri sürüyordu. Bu nedenle anne-babanın, dini amaçlı sünnete onay vermeleri bir tıp doktorunu, Yahudi *mohel*ini veya Türk *sünnetçi*'yi Alman Ceza Kanununun bedensel yaralanma ile ilgili Madde 223'ün hükümleri uyarınca mahkûm edilmekten kurtaramayacaktı. Köln bölge mahkemesinin hâkimi, Putzke'nin görüşünü benimseyen ilk hâkimdi. Mahkemenin alt düzey olmasından dolayı dava sadece bir profesyonel hâkim ve hukukçu olmayan iki asistan tarafından görülmüştü. Hâkim açık bir şekilde Putzke'ye atıfta bulunmuş ama hukuk doktrininde farklı fikirler olduğunu da kabul etmişti.

Financial Times'ın özel yazısı, Holm Putzke'nin daha sonra gazeteci olan üniversiteden eski bir arkadaşı tarafından yazılmıştı. Gazetenin alıntı yaptığı tek hukukçu Putzke'nin kendisiydi ki, o da kararla ilgili kendi yorumunu koyabilecek durumdaydı. Putzke mahkemenin en sonunda "yasal kesinlik" yarattığını ileri sürüyordu, bu da sünnetin artık Almanya'da yasadışı olduğu anlamına geliyordu. Bu ise bölge mahkemesinin kararıyla ilgili şaşırtıcı bir yorumdu.

Jost Müller-Neuhof Putzke'yi kamuoyuna yalan söylemekle suçladı zira en başta basına kimin haber verdiğini bilmediğini iddia etmişti. Ama "Tagesspiegel"e göre, bunu yapanın kendisi olduğunu en sonunda kabul etmek zorunda kalmıştı. Tartışmanın tonunu belirleyen, alt düzey bir kararın önemini kasıtlı olarak abartılması olduğu açıktı. Putzke kendi görüşünün hukuk uzmanları arasındaki yaygın görüş olduğu izlenimini başarılı bir şekilde yaratabildi. Bu kadar büyük bir kolaylıkla böyle bir iddiada bulunabilmesinin nedeni, tartışmaya çok az sayıda akademisyenin katılmasıydı.

Bu arada bu konuyla ilgili görüş bildiren başkaları da vardı. Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin eski Başkanı Hans-Jürgen Papier bunlardan biriydi. Bir diğeri de kamu hukuku ve Kilise hukuku profesörü ve Almanya Protestan Kilisesi, Kilise Hukuku Enstitüsü Başkanı olan Hans Michael Heinig idi. Heinig, mahkeme kararının bir yanlış bir hüküm olduğunu söylüyor ve hâkimi de "dikkatsizlik" ile suçluyordu.

Almanya Protestan Kilisesi, Kilise Hukuku Enstitüsü Başkanı Hans Michael Heinig

Papier ve Heinig, mahkemenin dinsel özgürlük ile anne-babalık haklarını, bedensel bütünlük hakkıyla dengeleyemediğini öne sürüyordu. Her ikisi de Yahudiler ve Müslümanlar için sünnetin temel inançları ilgilendirdiğini, sünnetin ise küçük bir cerrahi müdahale olduğunu ifade ediyorlardı. Başka uzmanlar da Köln kararının, Alman parlamentosunun yapması beklenen hukuki açıklığa kavuşturma olmasa bile, aslında münferit bir olay olarak kalabileceğini belirtiyorlardı. Bununla birlikte doktorların, sünnetçilerin ve mohellerin olası bir yasallık zemininde hareket etmek istememeleri ve bir kesinlik beklemesi son derece anlaşılır bir durumdu.

Tepkiler

Almanya'daki Müslümanlar Merkezi
Konseyi Başkanı Aiman Mazyek

Tepkiler, Financial Times'ın yorumuyla başlayan devasa medya tepkisine denkti. Almanya'daki Yahudilerin Merkez Konseyi bu kararın, "dini toplulukların kendi kaderini belirleme hakkına yönelik eşi görülmemiş ve büyük bir müdahale" olduğunu söyledi. Avrupalı Hahamlar Konferansı bu kararı "Holokost'tan beri Yahudi yaşam tarzına yönelik en ciddi saldırı" olarak niteledi. Konferans Başkanı Pinchas Goldschmidt bu kararın Almanya'daki Yahudi toplulukların geleceğine meydan okuduğunu söyledi. Goldschmidt kararın Avrupa'daki dini azınlıklara yönelik olan ve İsviçre'de minarelerin, Fransa'da

burkanın, Hollanda'da da kurban kesmenin yasaklanmasını da içeren bir dizi saldırının bir parçası olduğunu belirtti.

Almanya'daki Müslümanlar Merkezi Konseyi Başkanı Aiman Mazyek, dini özgürlüğün "tek boyutlu yargının bir oyuncuğu olmaması gerektiğini" belirtti. Almanya Türk Toplumu, diğer ülkelere bir "sünnet turizminin başlayabileceği" uyarısında bulundu. Başta Katolik Alman Piskoposlar Konferansı olmak üzere Hristiyan temsilciler de kararı eleştirerek "endişe verici" olarak nitelendirdiler ve dinsel özgürlüğü teminat altına almak için yasal bir düzenleme talebinde bulundular.

Almanya'daki Müslümanlar Merkezi Konseyi başkanı Aiman Mazyek, dini özgürlüğün "tek boyutlu yargının bir oyuncuğu olmaması gerektiğini" belirtti. Almanya Türk Toplumu, diğer ülkelere bir "sünnet turizminin başlayabileceği" uyarısında bulundu.

Kararı destekleyenler, bedensel bütünlüğe büyük önem vermek için iyi nedenler bulunduğunu ileri sürüyordu. Birçok çocuk hakları aktivistleri, hukuken geçerli bir onay verecek durumda olmayan çocukların, bedenlerini geri döndürülemez bir şekilde değiştiren bir işleme tabi tutulmalarını eleştiriyorlardı. Almanya'daki en önemli Yahudi seslerden biri olan eğitim araştırmacısı ve yayıncı Micha Brumlik, eğer tartışma Yahudi ve Müslüman topluluklar üzerinde odaklanmadan önce çocuk hakları ile ilgili bir duruş sergileselerdi, bazı tartışmacıların daha inandırıcı olacağı yorumunda bulunmuştur. Birçok ailede çocukların ihmal edilme dereceleri ya da ülkedeki eğitim

sistemindeki eşit şartların yokluğu ile ilgili veriler göz önünde bulundurulduğunda, geçmişte çocuk haklarını gündemin daha üst yerlerine koymak için birçok olay meydana geldiği açıktır.

Siyasi elitler

Duygusal kamuoyu tartışması, Almanya'nın siyasi elitleri arasında büyük bir rahatsızlık yarattı. Almanya'nın Nazi geçmişi nedeniyle, Yahu topluluklarına, kendi dinlerinin temel bir ritüelini yerine getirmelerine izin verilmemesi ihtimali siyasi temsilcileri oldukça rahatsız etti, zira böyle bir uygulamanın, Almanya'nın Yahudi Soykırımından sonra dersini alıp almadığı ile ilgili şüpheler doğmasına neden olacaktı. Temmuz ayı ortasında Başbakan Angela Merkel, Hristiyan Demokratlar yönetim kurulu toplantısında Almanya'nın, Yahudilerin kendi ritüellerini uygulayamadığı tek ülke olmasını istemediğini söyledi. Toplantıya katılanların belirttiğine göre Merkel şunları söyledi: "Aksi takdirde ülkeler arasında alay konusu oluruz." 19 Temmuz'da Almanya parlamentosu, Hristiyan Demokratların, Liberallerin ve muhalefetteki Sosyal Demokratların verdiği bir önerge uyarınca, Federal Hükümet'in 2012 sonbaharında, Yahudiler ve Müslümanlar için sünnetin yasallığını garanti altına alacak

*Bu bağlamda
Almanya'daki Türk
Topluluğu başkan
yardımcısı Ayşe Demir,
Almanya'nın devlet
televizyonu olan ZDF'ye
verdiği bir mülakatta, söz
konusu eğer mahkeme
kararı Yahudileri
etkilemeyip sadece
Müslümanları etkileseydi,
tepkilerin bu kadar hızlı
olacağından şüphe
duyduğunu belirtti.*

bir yasa taslağı hazırlamasını öngören bir karar aldı. Bu bağlamda Almanya'daki Türk Topluluğu başkan yardımcısı Ayşe Demir, Almanya'nın devlet televizyonu olan ZDF'ye verdiği bir mülakatta, söz konusu eğer mahkeme kararı Yahudileri etkilemeyip sadece Müslümanları etkileseydi, tepkilerin bu kadar hızlı olacağından şüphe duyduğunu belirtti.

İçtihat bilimi ve siyaset

İçtihat bilimi ve yargı, toplumdan ve onun ideolojik çatışmalarından yalıtılmış uzmanların yaşadığı fildişi bir kulede uygulanmıyor. Birçok gözlemciye göre hukukçuların yanı sıra akademik içtihat çalışmalarının doğru dürüst iş gördüğü ve siyasetten etkilenme şüphesinin bulunmadığı bir ülkede böyle bir fildişi kule bulunmuyor bile. Doğru şekilde uygulanan profesyonel kurallar bile değerler üzerine

kurulu yorumların, ideolojinin ve tavırların rol oynadığı bir ortamın oluşmasına olanak tanıyor.

Necla Kelek

Mevcut dava da bu duruma bir örnek teşkil ediyor. Bir röportajda Profesör Putzke'ye sünnet meselesini neden araştırmaya başladığı soruluyor. Putzke cevap olarak, tamamen bilimsel olmayan ama son on yılda siyasi korku tacirliğinin en çok satan örnekleri arasında yer alan popüler bir kitaptan ("Kaybolan Erkek Evlatlar", Necla

Kelek, 2006) alıntı yapıyor. İstanbul doğumlu Türk asıllı Alman bir yazar olan Kelek, Alman toplumunun liberal kesimlerini ve göç araştırmacılarını, demokrasiyi ve özgürlüğü "İslami dünya görüşünün gücüne" karşı savunacak kadar onurlu olmamakla suçluyor. Kelek bu sözleriyle, siyasi aşırı uçların ideolojisini değil, birçok Türk asıllı Alman'ın gündelik dindarlığını hedef alıyor. Merkez sağ gazetelerde bir yazar ve yorumcu olarak elde ettiği başarı, Türk aile hayatını "içeriden" yakinen bilen ve bu aile hayatının barbarca sınırlarını şoka uğramış bir topluma açıklayan bir "itirafçı tanık" olduğu iddiasına dayanıyor.

Kelek kitabında, bir "Müslüman"ı tasvir ederken çok kapsamlı genellemeler kullanmaktadır. Türk kökenli Alman öğrenciler ve mahkûmlarla yapılan görüşmelerden alıntılar ile Almanya'ya göç eden ve iç çatışmalar nedeniyle parçalanmış ailesiyle ilgili otobiyografik anlatımları bir araya getirmektedir. Kitabın bir bölümünde, Kelek'in kız kardeşinin iki oğlunun Kayseri yakınında bir yerde gerçekleşen sünneti, bu çocuklar için travmatik bir olay olarak nitelenmekte ve "bir çeşit tecavüz" olarak adlandırılmaktadır. Bu ve benzeri izlenimler, Batının Hristiyan ahlakının İslami veya Yahudi ahlaki öğretilerden daha üstün olduğu iddiası ile çerçevelendirilmektedir. Kelek kitabında şöyle demektedir: "Eski Ahit ve Kuran, kan ve şiddet öyküleri anlatırken, Yeni Ahit bir sevgi ve umut mesajı vermektedir." Din kitaplarının şematik bir şekilde karşılaştırılması, Avrupa'da var olan klasik Yahudi karşıtı motifi yeniden canlandırmakta ve bunu İslam karşıtı bir bağlama aktarmaktadır.

Mevcut dava da bu duruma bir örnek teşkil ediyor. Bir röportajda Profesör Putzke'ye sünnet meselesini neden araştırmaya başladığı soruluyor. Putzke cevap olarak, tamamen bilimsel olmayan ama son on yılda siyasi korku tacirliğinin en çok satan örnekleri arasında yer alan popüler bir kitaptan ("Kaybolan Erkek Evlatlar", Necla Kelek, 2006) alıntı yapıyor.

Holm Putze akademik makalelerinde sık sık bu kitaptan alıntılar yapmaktadır. Bunun ötesinde bu tartışmadaki yorumları, Kelek'in yazılarında sunduğu din ile ilgili

Kelek kitabında, bir "Müslüman"ı tasvir ederken çok kapsamlı genellemeler kullanmaktadır. Türk kökenli Alman öğrenciler ve mahkûmlarla yapılan görüşmelerden alıntılar ile Almanya'ya göç eden ve iç çatışmalar nedeniyle parçalanan ailesiyle ilgili otobiyografik anlatımları bir araya getirmektedir. Kitabın bir bölümünde, Kelek'in kız kardeşinin iki oğlunun Kayseri yakınında bir yerde gerçekleşen sünneti, bu çocuklar için travmatik bir olay olarak nitelenmekte ve "bir çeşit tecavüz" olarak adlandırılmaktadır.

aşağılayıcı perspektife karşılık gelmektedir. Putzke "Legal Tribune Online"da yayınlanan bir makalesinde sünnet için "dinsel kaynaklı şiddete" neden olan "arkaik bir ritüel" demiştir – bu, geleneği köktendinci terörizm ile ilişkilendiren bir ifade şeklidir. Aynı makalede Putzke karşıt görüşleri "düşünmeden gösterilen öfke" olarak eleştirmektedir. Sünnetin yasal kalmasını sağlamaya çalışan Alman siyasetçilerin utangaç olduklarından ve Yahudi düşmanı veya din karşıtı olarak eleştirilmekten korktuklarından şüphelenmektedir. Kendisini kamuoyuna tabu yıkan cesur biri olarak tanıtırken, popülist standart söylemi taklit etmektedir. Putzke'nin makalelerinde ve kamuoyu açıklamalarında sezilen ideolojik duygu en başından beri belliydi ve bir analizden çıkarılmadığı açıkça belli olan akademik duruşunu da etkilemişti.

Bu sırada bildik kitle iletişim mekanizması devreye girdi. Daha önceki medyasallaştırılmış tartışmalarda

olduğu gibi, tartışmayı başlatanlar daha sonra yarı-tarafsız yorumcular olarak tartışmada yer almaya başladılar. Holm Putzke, TV sohbet programlarında ve dergilerde tartışmasız bilirkişi olarak boy gösterdi. Benzer bir şekilde Necla Kelek de kendinden menkul İslam uzmanı olarak tekrar ortaya çıktı ve sünneti, merkez-sağ gazetesi "Die Welt"te "Allah adına uygulanan gereksiz bir fedakarlık" olarak niteledi. Başka olaylarda da olduğu üzere, medyaya konu olan tartışma kendi dinamiklerini geliştirdi: senaristler aynı zamanda eleştirileri de yazan kişiler oldular. Popüler kültürler arası çatışma türünde, kahramanların gerçek hayatta rastlanılmayacak büyüklükle şöhretler haline gelmesine neden olan kapalı bir döngü yaratıldı.

Dâhil etme ile sınır çizme arasında: Bir Avrupa Bölünmesi

Bu söylemin sahneye konması, ancak titreşimlerin, popüler duyguların yankı odasında güçlendirilmesi ile başarılı olabilirdi. Kreşendo, Köln mahkemesinden yayılmadı ya da ceza veya tıp hukuku konusunda bir avuç uzman arasındaki bir akademik tartışmadan ya da çocuk haklarıyla ilgili endişelerden de çıkmadı. Daha büyük bir tezgâh tutkuları ateşledi. Kahramanlar ve gözlemciler bu tartışmayı, 1990'lardan itibaren Avrupa toplumlarını bölen daha büyük bir savaşta bir muharebe olarak gördüler. Birçok bilimsel tavır araştırmasından elde edilen bilgilerin de gösterdiği üzere, küreselleşmenin ve artan bir kültürel çeşitliliğin neden olduğu toplumsal değişimin Avrupa toplumları arasında, iki zıt görüşün ön plana çıktığı temel bir sosyal gerginliğe neden olmuştur: Azınlıkların ve marjinal grupların dahil edilmesini savunan liberal perspektifin karşısında, sınır çizmeyi ve toplumsal ilişkiler içerisindeki mevcut güç ilişkilerinin korunmasını hedefleyen gelenekçi ve milliyetçi bir perspektif yer almaktadır.

Merkezi Yahudi Konseyi Genel Sekreteri
Stephan Kramer

Müslüman ve Yahudi toplulukları bu durumun farkındalar; toplumun çoğunluğundan gelen tepkiler, karardan sonra yapılan anketlerin sonuçları, basında yer alan okur mektupları veya bazı internet forumlarında her iki topluluğa karşı gösterilen nefret ve aşağılamaların, en az mahkeme kararının kendisi kadar endişe yaratmasının nedeni de bu. Merkezi Yahudi

Konseyi Genel Sekreteri Stephan Kramer atmosferi “korkutucu” olarak nitelemiş ve mahkeme kararını daha geniş bir Avrupa bağlamında değerlendirmişti: “Birçok Avrupalı kendilerini Yahudi karşıtı önyargılardan arınmış olarak görmektedir, ama aslında mevcut Yahudi topluluğu kabul etmeye hazır değiller (...). Farklılığı ortadan kaldırmaya çalışan hoşgörü, aslında gerçek değil.”

Ünlü bir Alman yazar, yayıncı ve doğubilim uzmanı bir akademisyen olan ve İranlı bir aileden gelen Navid Kermani, sınır çizmek isteyenler arasında radikal, köktendinci bir

Merkezi Yahudi Konseyi Genel Sekreteri Stephan Kramer atmosferi “korkutucu” olarak nitelemiş ve mahkeme kararını daha geniş bir Avrupa bağlamında değerlendirmişti: “Birçok Avrupalı kendilerini Yahudi karşıtı önyargılardan arınmış olarak görmektedir, ama aslında mevcut Yahudi topluluğu kabul etmeye hazır değiller (...). Farklılığı ortadan kaldırmaya çalışan hoşgörü, aslında gerçek değil.”

akımın bulunduğunu düşünüyor. Bunun temelinde de “kaba bir rasyonalizm”in ve “Bu dünyaya ait motifler dışındaki şeylerden çıkartılmış hiçbir şeyi anlamamanın” yattığını söylüyor. Basında yaptığı yorumlara tepki olarak aldığı nefret dolu mektuplarda, ultra-laik köktendincilik olarak adlandırdığı bir şeyle karşılaşmış: “bu mektuplarda, Mısır veya İran’dan çok iyi bildiğim saldırgan bir kendinden eminlik tonu var.” Kermani bu tartışmayı bir dönüm noktası olarak görüyor. Geçmişte azınlıklar arasında huzursuzluk için birçok neden olsa da (yıllar boyunca güvenlik güçleri tarafından görmezden gelinen neo-Nazi cinayetleri gibi), Kermani bir gazeteye verdiği mülakatta, hukukun bugüne kadar “çoğunluğun mutlakiyetçiliğine karşı bir siper görevi gördüğünü” söylüyor.

“Biz” Kimdir?

Navid Kermani’nin en çok bilinen kitaplarından biri, 2009 yılında yayınlanan “Biz Kimdir?” Bu tartışma bu soruyu tekrar gündeme getiriyor. Anayasal bir düzen ancak, toplumun olabildiğince çok sayıda bölümü bu düzeni benimserse ve kendilerini demokratik toplumların ihtiyaç duyduğu çoğulcu bir “Biz” içerisinde bulabilirse istikrarlı olabilir. Önümüzdeki sonbaharda Almanya parlamentosu sadece hukuki bir meseleyle ilgili bir karar vermeyecek; aynı zamanda Alman Müslümanların ve Yahudilerin Almanya anayasasını kendi anayasaları olarak görüp göremeyeceklerine ve buna dayalı yasaları da kendi yasaları olarak kabul edip edemeyeceklerine karar verecek.

Bu durumda Alman hükümeti ve parlamentosu hem Müslüman hem de Yahudi toplumların dinlerini özgürce uygulamaları için ellerinden gelen her şeyi yapacaktır. Bununla beraber hukuki teknik meselelerden daha büyük güçlüklerle karşılaşacaklardır zira milliyetçiler ve popülistler, Yahudi karşıtları ve İslamofobikler “Yahudi lobisinin”, “İslam dünyasının” veya “çok kültürcü solcu elitistlerin” sözde baskılarıyla ve yabancı güçlerin Almanya’yı yasalarını sulandırmaya zorlayan yabancı güçler ile ilgili her türlü komplo teorisini yayacaktır. Alman partilerinin temsilcileri, kendilerine oy veren kesimlerin bazılarına, çoğulcu anayasal devletin temellerinin ne olduğu ile ilgili düşüncelerini açıklamak zorunda kalacaklardır.